

Юлія МИРОНЧУК,

студентка 4 курсу Житомирського державного
університету імені Івана Франка,

Любов БАШМАНІВСЬКА,

доцент Житомирського державного
університету імені Івана Франка

ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В НУШ

Сучасний освітній простір характеризується інтенсивними пошуками нового в теорії та практиці навчання учнів, відтак дедалі очевиднішим стає перехід до інтерактивного навчання. Ця трансформація помітна і на уроках української літератури в НУШ. Інтерактивне навчання передбачає активну участь учнів, що сприятиме глибшому розумінню предмета, розвитку навичок критичного мислення, навчатиме досягати цілей, працювати в команді, спілкуватися в колективі та володіти різними сучасними вміннями. Зростає роль здатності здобувати й опрацьовувати інформацію, отриману з різних джерел, застосовувати її для індивідуального розвитку й самовдосконалення.

У Концепції НУШ зазначено, що недостатньо дати лише знання, важливо навчити ними користуватися, а знання й уміння, поєднані з ціннісними орієнтирами учнів, формують їхні життєві компетентності, які так необхідні для успішної самореалізації в житті, навчанні й майбутній діяльності [1]. Інтерактивне навчання формує вміння навчатися впродовж життя.

Інтерактивними технологіями навчання цікавилось багато дослідників, серед них Л. Варзацька, О. Горошкіна, І. Ісаєнко, О. Караман, М. Пентилюк, О. Пехота, Л. Пироженко, О. Пометун, В. Приходько, Н. П'яст, С. Сербин, С. Сисоєва та інші. Науковці зазначають, що умови, які сприяють формуванню особистості та її розвитку під час інтерактивного навчання, містять позитивне ставлення до навчання, відчуття рівності серед інших, підтримку доброзичливої

атмосфери в групі, усвідомлення особистістю цінності колективних висновків, відчуття кожного активного учасника подій і власного розвитку [3, с. 35].

У сучасному світі учні повинні володіти здатністю думати, висловлювати свої думки, а також осмислювати та використовувати інформацію в конкретних ситуаціях. Цьому сприяють саме інтерактивні технології навчання, адже «інтерактивний» означає здатний до взаємодії та діалогу. Основи впровадження інтерактивних методів навчання базуються на системному, особистісно-зорієнтованому, діяльнісному та комунікативному підходах до організації навчального процесу, а також на його оптимізації. Також враховуються концепції інваріантності навчання, розглядається урок як окрема форма існування процесу засвоєння знань, а метод навчання розглядається як мікродіяльність навчання [3, с. 36].

Відтак інтерактивне навчання – це передусім діалог, у якому відбувається взаємодія вчителя та учня. Інтерактивне навчання, за словами О. Пометун та Л. Пироженко, означає, що учні постійно та активно взаємодіють один з одним. Це співнавчання та взаємонавчання [2, с. 144]. Воно поєднує взаємодію між учасниками групи та застосування активних методів роботи для досягнення навчальних цілей. У цьому контексті вчитель виконує роль помічника, організатора, консультанта й джерела інформації. Учні та вчителі є рівноправними учасниками навчального процесу. За допомогою діалогу школярі навчаються критично мислити, вирішувати складні завдання шляхом аналізу обставин і відповідної інформації, розглядати альтернативні ідеї, приймати обґрунтовані рішення, брати участь у дискусіях і спілкуватися з іншими.

Інтерактивні методи перетворюють учня на суб'єкта навчання, який стає активним учасником подій. Зацікавленість у процесі навчання зростає завдяки ефекту новизни та оригінальності інтерактивних методів. Під час інтерактивного навчання всі діти в класі мають можливість висловлювати свої думки [4, с. 8]. Вони також мають час подумати, обмінятися враженнями з іншими, а потім висловити свою позицію перед класом.

Інтерактивне навчання означає, що всі учні постійно взаємодіють один з одним. Це групова й колективна співпраця. У цьому типі навчання як учень, так і вчитель є рівними суб'єктами, які отримують розуміння власних дій і обговорюють свої знання та навички [4, с. 10]. Інтерактивне навчання поєднує моделювання реальних ситуацій, рольові ігри та спільне вирішення проблем на основі аналізу обставин і відповідних дій, що особливо актуально для Нової української школи.

Однією з суттєвих переваг інтерактивного навчання на заняттях з української літератури в НУШ є підвищений рівень залучення учнів до діалогу. Інтерактивні методи, такі як групові дискусії, рольові ігри та мультимедійні презентації, заохочують до активної участі кожного. Це не лише робить процес навчання приємнішим, але й сприяє закріпленню та застосуванню знань. Крім того, інтерактивне навчання на уроках української літератури допомагає розвивати важливі комунікативні навички. Учні беруть участь у дискусіях, формулюють свої думки та вчаться ефективно висловлюватись.

Ще одним позитивним аспектом інтерактивного навчання є інтеграція технологій. Використання цифрових ресурсів, онлайн-платформ та мультимедійних інструментів дозволяє учням отримати доступ до різноманітних навчальних матеріалів, поглиблюючи їхнє розуміння української літератури [2, с. 144]. Така інтеграція робить процес навчання більш універсальним і відповідає сучасним навичкам, необхідним у цифрову епоху.

На уроках української літератури в НУШ вчителі часто використовують групову навчальну діяльність, що є моделлю навчання в малих групах із спільною метою. Учні демонструють гарні результати в засвоєнні знань і розвитку вмінь під час участі в груповій навчальній діяльності. Парна та групова робота зазвичай працює найкраще на етапі застосування набутих знань. Для учнів цікавою, наприклад, буде інтерактивна справа «Внутрішній діалог», коли школярі ведуть між собою діалог, обмінюючись враженнями після прочитаного твору, формулюють самостійно запитання, або ж вправа

«Мікрофон», яка передбачає спільну роботу всього класу й надає можливість кожному учневі по черзі висловити власну думку.

Варто використовувати найдоступніші інтерактивні методи на уроках української літератури. «Незакінчене речення», «Коло ідей», «Мозковий штурм», «Мікрофон», «Займи позицію», «Інтелектуальна розминка», «Гронування», «Упізнай героя», «Метод установлення відповідності» та «Вживання учнів у текст» – це лише деякі з них. Однак, незважаючи на численні переваги, інтерактивне навчання на уроках української літератури пов'язане з певними викликами. Однією з найпоширеніших проблем є можливість відволікання, особливо під час використання цифрових пристроїв. Дослідники О. Пометун та Л. Пироженко вважають, що учні можуть втратити фокус на уроці літератури, якщо їх не скеровувати в правильному руслі. Щоб уникнути цієї проблеми, викладачі можуть встановити чіткі правила та очікування щодо використання пристроїв під час уроку, а також впроваджувати інтерактивні вправи, які вимагають активної участі [3, с. 35].

Інший виклик, на думку науковців, це потреба в адекватних ресурсах і технологічній інфраструктурі. Не всі учні можуть мати рівний доступ до пристроїв або стабільне підключення до Інтернету. Учителі повинні докладати максимум зусиль для доступності цих інструментів, надаючи альтернативні засоби, щоб кожен учень міг скористатися перевагами інтерактивного навчання. Крім того, деякі учні можуть бути більш стриманими і не наважуватися брати активну участь у дискусіях чи заходах у класі [3, с. 34]. Щоб подолати цей недолік, педагоги можуть створити сприятливе навчальне середовище. Заохочення до співпраці з однолітками, позитивне ставлення та підтримка, використання різних інтерактивних методів можуть допомогти поступово розвинути почуття впевненості серед усіх учнів.

Отже, інтерактивне навчання на уроках української літератури в НУШ є трансформаційним процесом, що впливає на активність учнів, розвиває їхні комунікативні навички. Незважаючи на потенційні виклики, позитивні аспекти інтерактивного навчання значно переважають. Освітняни можуть забезпечити

більш ефективне навчальне середовище. Упровадження інтерактивних методів не лише покращує розуміння української літератури, а й озброює учнів цінними навичками, які знадобляться їм у майбутньому. Інтерактивне навчання спрямоване на самостійну пізнавальну активність учнів, розвиток здатності вирішувати проблеми в колективі й дає позитивний результат у вивченні української літератури в НУШ.

Список використаних джерел

1. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи, с. 10
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 11.02.2024).
1. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання. К., 2007. 144 с.
2. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: Теорія, практика, досвід: метод. посіб. К., 2004. С. 34–37.
3. Григор'єва О. В. Психологічні межі особистості та метод оцінки їх сформованості. *Наука і освіта*. 2013. № 1–2. С. 8–13.